

Българският пенсионен модел

ВЕЧЕ ИЗНАСЯМЕ ОПИТ И ИНВЕСТИЦИИ ЗАД ГРАНИЦА

(Продължава от стр. 4)

Лючо Мешков, министър на труда и социалната политика на Македония

ВЗАИМСТВАХМЕ НАЙ-МНОГО ОТ ВАШАТА ПЕНСИОННА СИСТЕМА

- Г-н Мешков, кои са според вас плюсовете на македонската пенсионна система в сравнение с българската и съответно кои са плюсовете на нашата в сравнение с вашата?

- Не бих искал да анализирам вашата пенсионна система. Доколкото знам и от протоколите за съвместна работа с Република България, много от решенията, които имаме в нашата система, са близко до вашата. На практика ние взаимствахме най-голям брой от принципите и детайлите на българската пенсионна система. Но имаме и предимството да чуем и вашите грешки, което ни помогна да не допуснем и ние същите. Това, което презентирахме в София, е много познато на нашите български колеги, защото принципите и решенията са сходни. Смятаме, че България започна навреме и имаше успешна пенсионна реформа. За нас беше по-доброто това, че от ваша страна ни бяха посочени някои стъпки, които да избегнем.

- Кои са те?

- Например ние мислихме доста дали да разрешим натрупаните суми в доброволните пенсионни фондове да могат да бъдат теглени по всяко време, както е в България. В крайна сметка решихме да се откажем от тази либерализация. Много мислихме и по професионалните пенсионни схеми. Дали работодателят да е задължен да осигури всичките си работници и служители, или да му дадем възможност да осигурява само някои от тях. Първо започнахме с варианта да бъде длъжен да осигурява всичките си работници, защото някои смятат, че в противен случай става дума за дискриминация. После обаче размислихме, тъй като това задължение на практика ще дестимулира работодателите да осигуряват доброволно служителите си по професионални пенсионни схеми. Затова избрахме втория вариант - работодателят да има възможност да прецени кои свои работници и служители да осигурява в професионалните пенсионни схеми. Спряхме се на този вариант, след като ни бяха посочени някои детайли, на които да обърнем внимание.

- Очаквате ли български инвеститори в доброволното пенсионно осигуряване на Македония?

- Да, очакваме, защото България има развит пенсионноосигурителен пазар. Очакваме инвеститори и от бившите югославски републики, най-вече от Словения.

Биляна Петроска, ръководител на изследователския сектор на македонската Агенция за надзор на капиталовото пенсионно осигуряване

БЪЛГАРСКАТА И ХЪРВАТСКАТА СИСТЕМА СА НИ НАЙ-БЛИЗКИ

- Г-жо Петроска, от кои страни черпихте опит при създаването на новата пенсионна система в Македония?

- От доста страни от региона - България, Хърватска, Полша, Унгария. Преди това проучихме опита и на латиноамериканските страни. Имаше консултанти от Световната банка и от USAID. Но пак сме най-близко до системите в Европа и региона. Българската и хърватската система са ни най-близки. Доста сме взаимствали и от полския модел.

- В крайна сметка македонската пенсионна система от опита на коя страна заимства най-много?

- Не мога да определя точно, тъй като сме взаимствали много и от Хърватска, и от България.

Никола Абаджиев, председател на Българската асоциация на дружествата за допълнително пенсионно осигуряване

БЪЛГАРИЯ Е ЛИДЕР В РЕФОРМИТЕ НА ПЕНСИОННОТО ОСИГУРЯВАНЕ

● Много страни вече ползват примера на нашия пенсионен модел

- Г-н Абаджиев, кои са най-силните страни на българския пенсионен модел?

- Най-голямото предимство на българския пенсионен модел е фактът, че е конструиран на принципа на равнопоставеността между първия, втория и третия стълб. Т.е. на разходнопокривния принцип (първи стълб) и на капиталовопокривния принцип, който се прилага за допълнителното задължително и допълнителното доброволно пенсионно осигуряване (втори и трети стълб). Това е т. нар. класически модел на пенсионното осигуряване. Някои страни предприеха по-радикални пенсионни реформи, като закрияха първия стълб и цялата пенсионна система се основава на капиталовопокривен принцип и се управлява от частни пенсионни фондове. Пример за това са Чили и Казахстан, където няма солидарни държавни пенсионни системи. Но някои от тези страни поради възникнали проблеми преоценяват своите модели и вече се завръщат към класиката. Например Чили, която постави началото на капиталовопокривното пенсионно осигуряване преди 25 години, неотдавна прие закон и сега тази страна направи стъпка назад, като възстановява първия стълб - солидарната система, за да могат да се осигуряват и социално слабите, неосигурените и т. н.

Друга положителна страна на българския пенсионен модел е, че вторият стълб съдържа допълнително задължително осигуряване, където се осигуряват всички работещи в България, а в третия стълб се осигуряват доброволно всички граждани, които желаят. Нещо повече, доброволното осигуряване дава възможност и на работодатели, които имат желание и финансови възможности, да осигуряват своите работници за допълнителни пенсии.

Основните принципи, на които е основан българският пенсионен модел, са: дефинирани вноски на капиталовата част от втория и третия стълб, индивидуални партии на осигурените лица, право на избор на пенсионен фонд. Практиката и особено постигнатите резултати показват, че нашият пенсионен модел е много добре конструиран. А през последната година той показа, че има значителен потенциал за по-нататъшно развитие и нещо много важно, че има значителна възможност за иновативност. Какво имам предвид? С влизането в Европейския съюз пред България и българската пенсионна система беше поставена задачата за транспониране на европейските директиви в сферата на пенсионното осигуряване. Конкретно трябваше да се създаде законова база за прилагането на доброволно пенсионно осигуряване по т. нар. фирмени пенсионни схеми, които са много широко разпространени в страните от Западна Европа. За разлика от много нови страни членки това транспониране на европейските директиви в България беше извършено на високо равнище, за кратки срокове, без никакви сътресения и при много добро качество. В случая държавните органи и пенсионният бизнес показа своя висок експертен потенциал и способности и се справиха без проблеми с предизвикателството. В резултат на това страната ни има необходимата законова база, която осигури транспонирането на европейските директиви в пълнота. Именно това е примерът, който показва, че българската пенсионна система и нейната законодателна рамка са добра почва за иновации, развитие и нови съвременни решения. За сравнение ще кажа, че някои източноевропейски страни, като Унгария, Полша и Словакия например, все още не са се справили с тази задача и търпят сериозни бележки от страна

на Европейския съюз.

- Какви са разликите между българската пенсионна система и възприетите модели в източноевропейските страни, които цитирахте? Кое ни помогна по-лесно да въведем европейските правила?

- Не всички страни от Централна и Източна Европа (ЦИЕ) направиха своите пенсионни реформи. Някои, като Румъния например, предприемат едва сега реални стъпки, въпреки че от години работят в тази насока. По принцип всички страни от ЦИЕ правят пенсионни реформи, но се намират на различна част от пътя. С някои от тях, като Унгария и Полша, ние сме много близки от гледна точка на основните характеристики и структурата на пенсионните фондове. Близки до нашия модел са и Естония, Латвия и Литва. Други държави, като Чехия например, имат само доброволно осигуряване, но там все още не е осъществено допълнителното задължително осигуряване. Т.е. те нямат втори стълб. Трети страни, които още са извън Европейския съюз, в най-голяма степен се възползваха от българския опит и почти копираха нашия модел. Такива са Македония, Хърватска, Грузия започва, Украйна също работи в тази насока.

Що се отнася до по-близките страни, като Македония, ние споделихме и продължаваме да споделяме нашия опит. Законодателната ни уредба до голяма степен помогна на тези страни много бързо да направят своите пенсионни реформи.

Трябва със задоволство да подчертая, че към българския опит се проявява голям интерес. Това показват нашите двустранни контакти и групите специалисти от различни страни, които постоянно идват да проучат този опит. Посрещали сме колеги от Унгария, Русия, Азербайджан, Армения, да не говорим за Македония и Хърватска, които са много често тук. Напоследък и Албания проявява интерес към опита на България. В това отношение е много показателен фактът, че по инициатива на страни като Унгария, Полша и Словакия през 2006 г. се състоя среща на колегите от от страните кандидат-членки и членки на ЕС. Беше направен сериозен преглед на европейските директиви - на това, което предстои да направят отделните страни, особено по транспонирането. Там стана ясна необходимостта от съвместна работа на тези страни в областта на пенсионното осигуряване, тъй като проблемите ни са едни и същи независимо кой на какъв етап от реформата се намира. Тогава неформално се образува т. нар. Софийска работна група на страните от ЦИЕ, която продължава да работи и до сега. Това също показва признание към България и по-специално към нашата дейност.

Показателен е и фактът, че миналата година в България се състоя световен форум в областта на пенсионното осигуряване. Домакин беше нашата асоциация. В събитието участваха 38 страни от цял свят - от Европа, Африка, Азия, Северна и Южна Америка. Те също получиха информация за българския опит в областта на пенсионното осигуряване и вече има интерес към нашия пенсионен модел и от страни, с които доскоро нямаше контакт. На тази конференция се разгледаха и глобални проблеми на пенсионното осигуряване, свързани с демографската ситуация в света, с необходимостта от усъвършенстване на инвестиционната политика на пенсионните фондове, с разширяването на обхвата на капиталовата част на системите и т.н.

Именно признанието за това, което е направено в България, обуслови интереса към тази конференция.

(Продължава на стр. 21)